

Ledning intill gravfält RAÄ-nr Värnamo 214:1

Arkeologisk undersökning i form av schaktövervakning
inför ledningsgrävning intill gravfältet RAÄ-nr Värnamo
214:1, på fastigheten Värnamo-Torp 3:12, Värnamo
socken och kommun, Jönköpings län

Rapport, foto och ritningar: Mikael Nordström
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor, Geografiska Grunddata samt Geodata (FUK) är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833, nr MS2012/03742 samt dnr i2012/1091.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2016

Rapport över utförd arkeologisk undersökning

Beskrivning av undersökningsresultaten.

INLEDNING

Med anledning av Värnamo Energis nedgrävande av elkabel intill gravfältet RAÄ-nr Värnamo 214:1 på fastigheten Värnamo-Torp 3:12, genomförde Jönköpings läns museum en schaktövervakning i oktober 2016.

BAKGRUND

De flesta byar i Värnamotrakten har mer eller mindre välbevarade gravfält från yngre järnålder. Vid Norre Torp ligger den sista resten av gravfältet Värnamo RAÄ 214:1 på ett impediment söder om en gårdstomt med en väg i öster och åkermark i väster. Utifrån topografin och äldre kartmaterial kan man anta att gravfältet framför allt varit större åt norr. Enligt FMIS finns sju högar och tre stensättningar på gravfältet. De sju högarna är lätt identifierade medan stensättningarna knappt syns som svaga förhöjningar i NÖ delen av gravfältet (ej inmätta). Det är inte omöjligt att dessa också varit högar som avplanats i sen tid. Flera av högarna bär spår av sentida vägarbeten etc, i synnerhet högen längst i söder. Att gravfältet varit betydligt större framgår av uppgifter hos dels Nils Gabriel Djurklou i hans reseberättelser från den antikvariska resa han gjorde i Östbo härad sommaren 1870: *"Straxt väster om gården är ettättelhögsfält av 25 ännu synliga kullar, ehuru nästan alla berövats matjordslagret och genomgrävt. De största äga ej nu över 4 fots höjd. Platsen har ansetts helig och för några år sedan stodo här vackra högväxta björkar, dem ingen vågade röra, men sedan gården kommit i ny ägares hand har förändring skett och för blott 3 år sedan föllo de vackra björkarna för yxan. Egendomen lyder under Hörle bruk."* (Djurklou, N.G. 1938. Antikvarisk resa i Östbo, Västbo och Mo härader sommaren 1870. I: Meddelanden från Norra Smålands Fornminnesförening XI. Jönköping.), dels av Inge Svensson, boende i Norra Torp. Enligt honom hade hans svärfar Georg Gustafsson på 1950-talet påträffat "kranier" i samband med grävning för avlopp mellan bostadshuset och gravfältet. Dessa grävdes dock snabbt ner igen.

RESULTAT

Den ursprungliga planen på att dra ledningen rakt västerut mot gården Höhället ändrades på grund av berg i dagen som fanns i ett större parti på västra sidan av åkern. Istället drogs schakt söderut längs vägen ca 50 meter innan den sedan vinklades av mot SV över åkern för att sedan följa en mindre väg upp mot Höhället.

Sammanlagt drogs ca 110 meter schakt som följdes av undertecknad arkeolog. Schakten var ca 0,4-0,5 meter breda, dock fick schaktet utvidgas på grund av berg i direkt anslutning till elstolpen i väster. Schaktdjupet var i huvudsak ca 0,6-0,7 meter. Under matjorden vidtog sandig morän med en del större stenar.

Från en elstolpe på motsatt sida vägen till gravfältet drogs ett schakt ca 55 meter längs vägen söderut. Denna sträcka hade varit grävd tidigare för nedläggande av bredband. Via ett rör under vägen fortsatte sedan schaktet längs åkerkanten upp mot en el- och telestolpe i gravfältets NV del. Schaktet följdes sedan ett tiotal meter söder ut längs vägens västra sida. I schakten var det upp till ca 0,4 meter matjord och ställvis gick berg i dagen. I de upptagna schakten påträffades inga fornlämningar.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Inga ytterligare antikvariska åtgärder anses nödvändiga.

Administrativa uppgifter

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

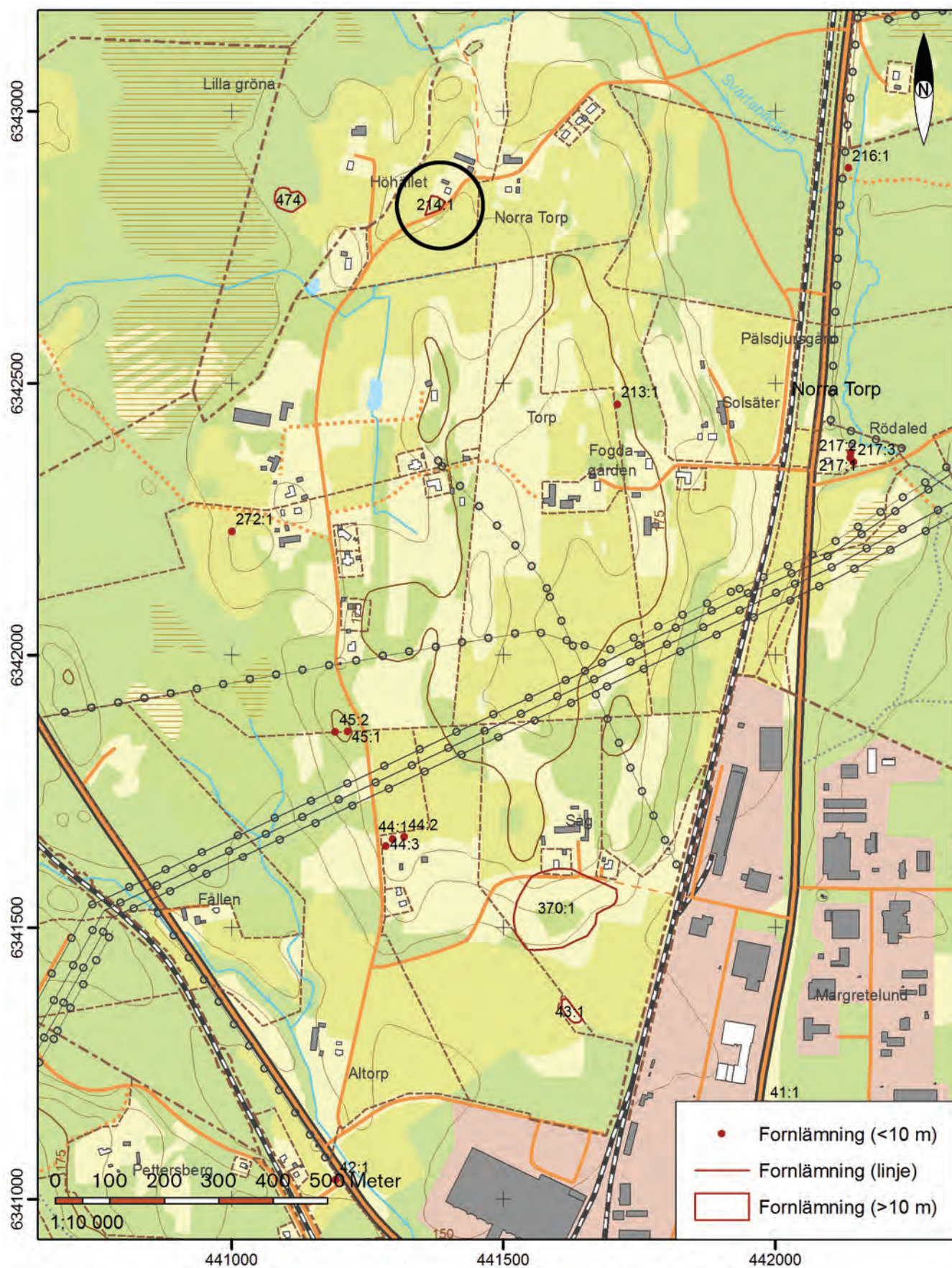
Dnr: 113/2016	Dnr enl Lst beslut: 431-3145-2016	Rapport: 2016:28
Landskap: Småland	Län: Jönköping	Kommun: Värnamo
Socken: Värnamo	Trakt/kvarter/fastighet: Torp 3:12	
Ekonomisk karta: 63E 4eS	Fornl nr: 214:1	Stad:
N: 6342800	E: 441350	Nivå – lägsta: -högsta:

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

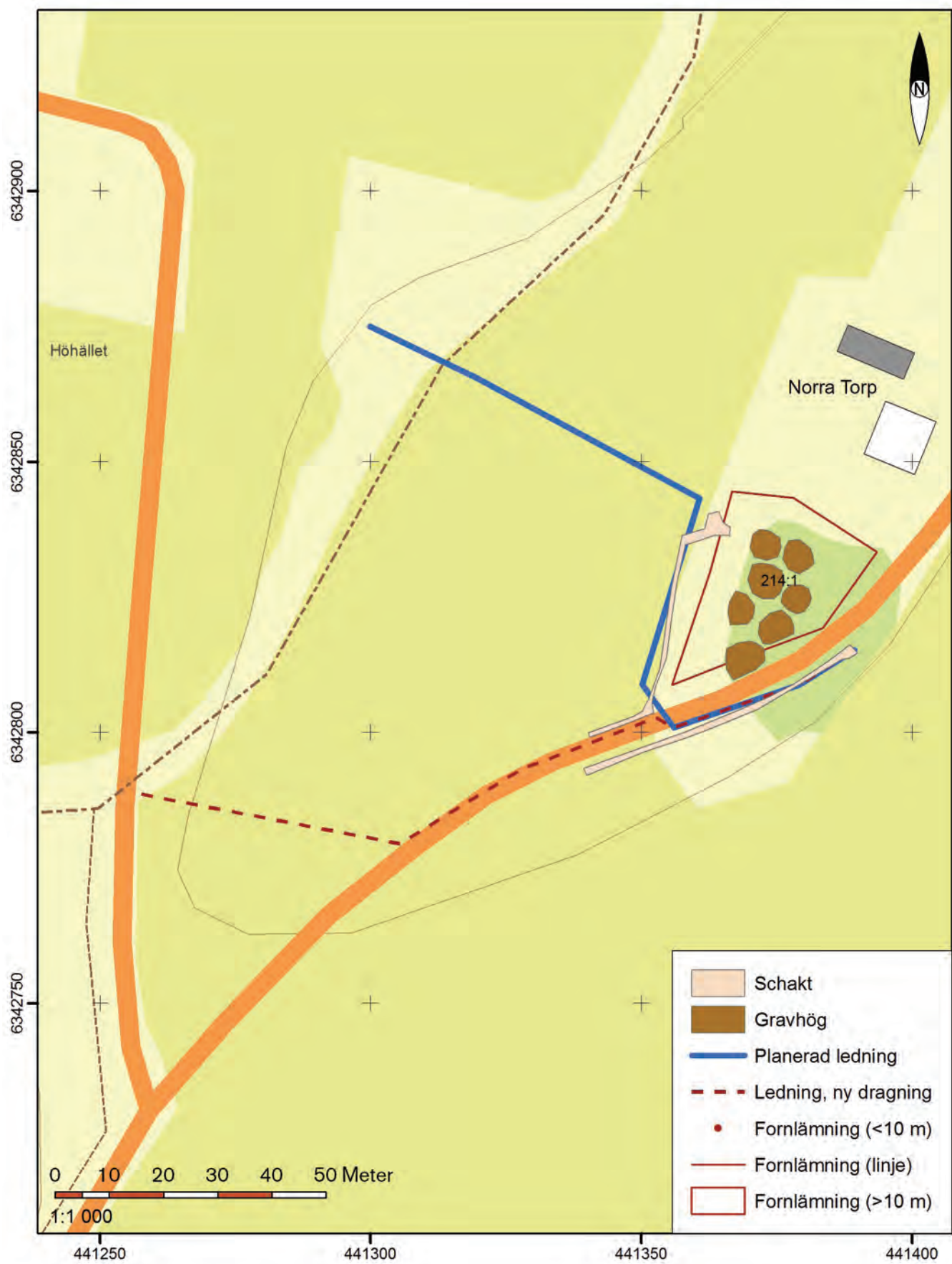
Typ av exploatering: Ledningsdragning El				
Typ av undersökning: Arkeologisk förundersökning				
Uppdragsgivare: Värnamo Energi AB			Ansvarig institution: Jönköpings läns museum	
Fältarbetsledare: Mikael Nordström			Fältarbete from 24 okt 2016 tom 25 okt 2016	
Antal arbetsdagar i fält: 1,5				
Undersökningens omfattning	Utredd yta/m²	Schaktad yta/m²	Schakt/löpm	Volym/m³
		120	110	

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT		
Uppgifter ur RAÄ:s fornl.reg		Sammansatta lämningar:
Lämningar:		
Undersökningsresultat		Sammansatta lämningar:
Anläggningar:		
Totalt antal undersökta		-gravar:

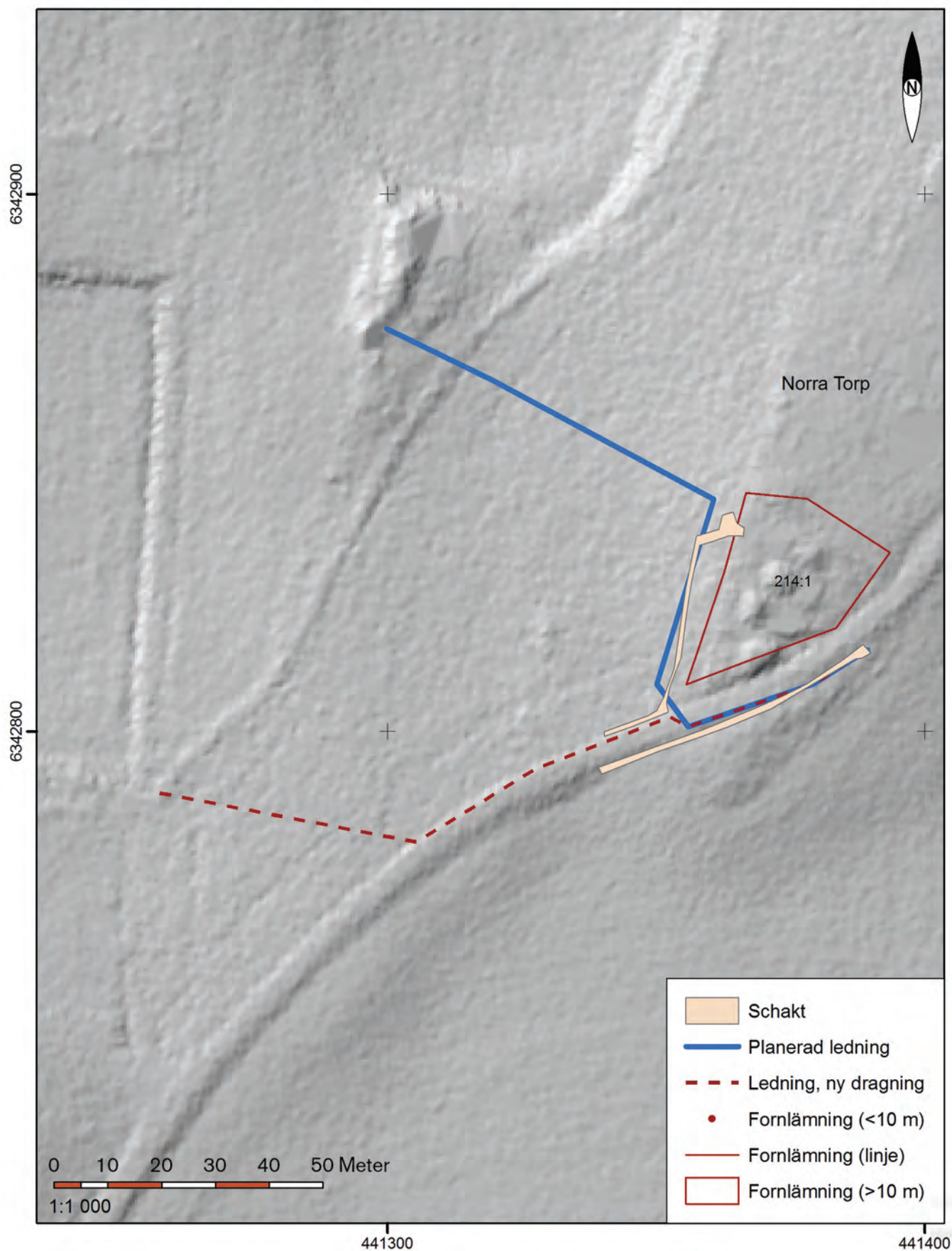

Översiktskarta med undersökningsområdet markerat med svart cirkel. Skala 1:10000.

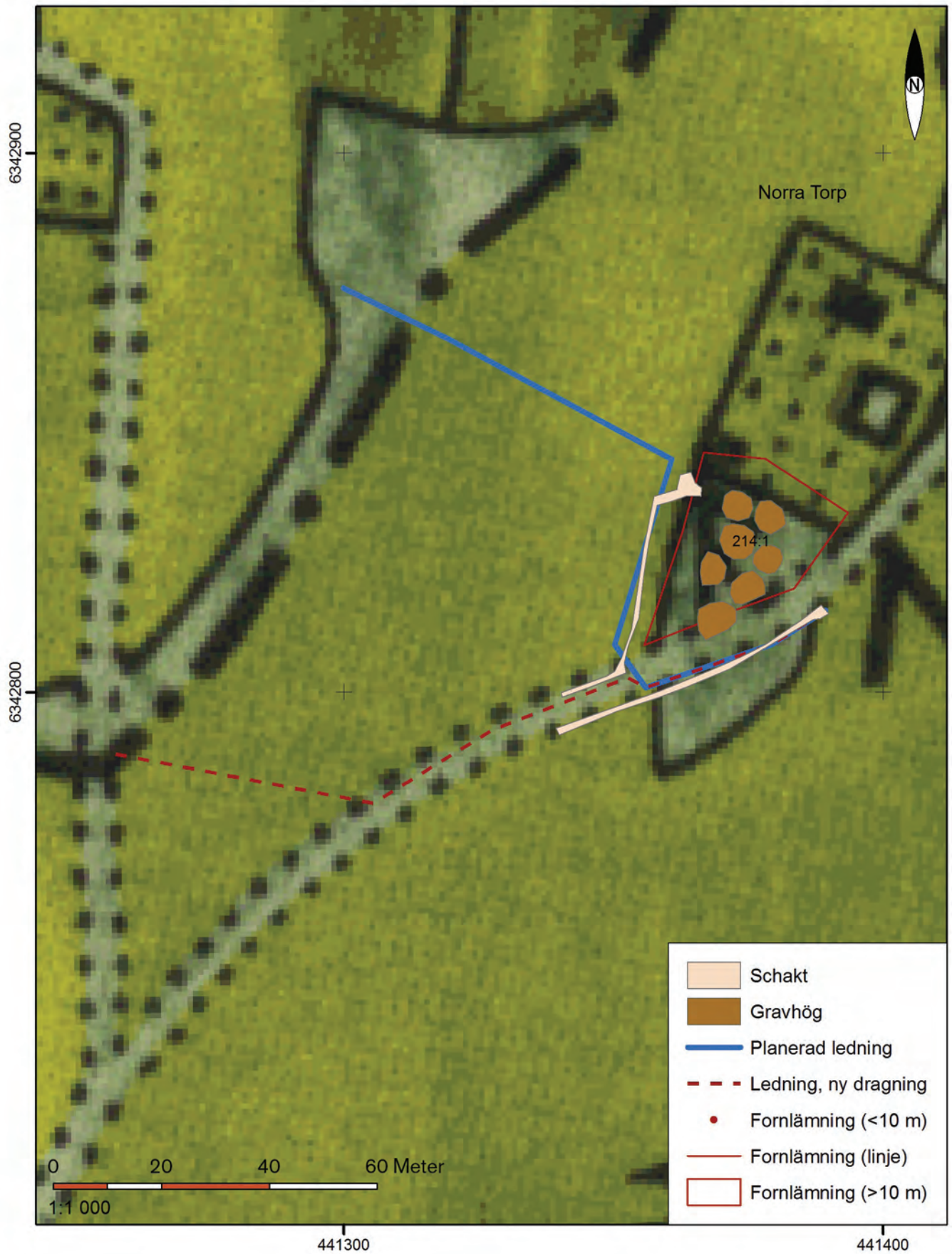

Schaktkarta med ortofot som underlag. Skala 1:1000.

Schaktkarta med lidarkarta som underlag. Notera hur väl sex av högarna syns. Skala 1:1000.

Schaktkarta med 1950-talets ekonomiska karta som underlag. Skala 1:1000.

Gravfältet inlagt på Laga skifteskartan från 1830-talet. Lantmäterimyndigheternas arkiv: Värnamo socken, Torp. Laga skifte Torps inägor 1836, Akt 06-väj-63. Skala 1:4000.

Gravfältet inlagt på karta över Vallerstens skogelag från 1740. Lantmäteristyreliens arkiv: Värnamo socken. Vallersten. Delning av skog. Upprättad 1740 av Karl M Edberg. Akt E131-38:1. Skala 1:8000.

OVAN: Schaktning påbörjad från elstolpe öster om gravfältet och vägen. Foto från nordost
NEDAN: Schaktning med gravhögar i förgrunden. Foto från väster.

OVAN: Schaktning påbörjad från elstolpe väster om gravfältet. Foto från väster.
NEDAN: Schakt med gravfält till vänster om vägen. Foto från sydväst.

OVAN: Schakten på båda sidor av vägen söder om gravfältet. Foto från sydväst.
NEDAN: Schaktning med gravfältet i bakgrunden. Foto från sydväst.

OVAN och NEDAN: Schaktning påbörjad från elstolpe väster om gravfältet. På grund av berg i dagen fick schaktet dras längs åkerkanten och därefter längs vägen söderut istället rakt väster över åkern. Foto från väster.

Med anledning av Värnamo Energis nedgrävande av elkabel intill gravfältet RAÄ-nr Värnamo 214:1 på fastigheten Värnamo-Torp 3:12, genomförde Jönköpings läns museum en schaktövervakning i oktober 2016.

De flesta byar i Värnamotrakten har eller mindre välbevarade gravfält från yngre järnålder. Vid Norre Torp ligger den sista resten av gravfältet Värnamo RAÄ 214:1 på ett impediment söder om en gårdstomt med en väg i öster och åkermark i väster. Enligt FMIS finns sju högar och trestensättningar på gravfältet. Att gravfältet varit betydligt större framgår av uppgifter hos Djurklou 1870: "Straxt väster om gården är ettättehögsfält av 25 ännu synliga kullar, ehuru nästan alla berövats matjordslagret och genomgrävts..."

Sammanlagt drogs ca 110 meter schakt i anslutning till gravfältet, men i de upptagna schakten påträffades inga fornlämningar.